

Računovodstveni i porezni aspekti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava

Mijatović, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:966532>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-04**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTENIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Ivana Mijatović

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

**Računovodstveni i porezni aspekti obiteljskih poljoprivrednih
gospodarstava**

Završni rad

Osijek, 2021.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Ivana Mijatović

Preddiplomski sveučilišni studij

Smjer Agroekonomika

**Računovodstveni i porezni aspekti obiteljskih poljoprivrednih
gospodarstava**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, mentor
2. Prof.dr.sc. Jadranka Deže, član
3. Prof.dr.sc. Tihana Sudarić, član

Osijek, 2021.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti, Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij, smjer Agroekonomika

Završni rad

Ivana Mijatović

Računovodstveni i porezni aspekti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava

Sažetak: U radu je pomoću stručne literature te prema stranicama državnih službi prikazano stanje i mogućnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj. Najvažnija stavka koju treba naglasiti je važnost evidentiranja računovodstvenih stavki tijekom poslovanja koji su važni i propisani zakonom kako bi neko obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo opstalo i moglo dalje uspješno funkcionirati i razvijati se. Ono na što još treba obratiti pozornost su potpore koje potiču i doprinose razvoju ovakvih gospodarstava u velikoj mjeri.

Ključne riječi: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, računovodstvene obveze, porezi

22 stranica, 4 slike, 24 literaturna navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Agro-economics

BScThesis

Accounting and tax aspects of family farms

Summary: The paper presents the state and possibilities of family farms in the Republic of Croatia with the help of professional literature and according to the pages of state services. The most important item to emphasize is the importance of recording accounting items in the course of business that are significantly important and prescribed by law in order for a family farm to survive and be able to continue to function and develop successfully. What still needs to be addressed are the subsidies that encourage and contribute to the development of such economies to a large extent.

Keyword: family farm, accounting liabilities, taxes

22 pages, 4 pictures, 24 references

BScThesis is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences in Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences in Osijek

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE	2
3. OBITELJSKO-POLJOPRIVREDNO-GOSPODARSTVO	3
3.1. Osnivanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva	4
3.2. Broj OPG-a u Republici Hrvatskoj i Osječko-baranjskoj županiji	5
4. RAČUNOVODSTVENE OBVEZE OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA	6
4.1. Prijava u registar poreznih obveza	6
4.2. Poslovne knjige	7
4.2.1. Knjiga primitaka i izdataka.....	7
4.2.2. Popis dugotrajne imovine	8
4.2.3. Knjiga prometa	10
4.2.4. Evidencija o tražbinama i obavezama	11
4.2.5. Evidencija o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda.....	12
4.3. Potpore obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima	13
4.3.1. Izravne potpore	13
4.3.2. Potpore mladim poljoprivrednicima.....	14
4.3.3. Potpore malim poljoprivrednim gospodarstvima	14
4.4. Porezni aspekti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	15
4.4.1. Porez na dohodak	15
4.4.2. Porez na dobit	16
5. ZAKLJUČAK	18
6. POPIS LITERATURE	20

1. UVOD

Povijesno gledajući od nastanka poljoprivrednih gospodarstava pa do drugog svjetskog rata jedna od bitnih promjena je sve veći rast broja gospodarstava, od čega su to uglavnom bila obiteljska poljoprivredna gospodarstva, čiji je cilj bio iskoristiti zemljišta u svom vlasništvu, odgovarajuću opremu za proizvodnju i iskoristiti članove svoje obitelji kao radnu snagu koju ekonomski ne bi morali toliko opravdati kako bi ostvarili svoj opstanak. Drugo razdoblje koje je donijelo promjene bilo je razvoj industrije nakon čega se poljoprivredno stanovništvo počelo smanjivati a s time i broj ovakvih gospodarstava.

Naposlijetku kako se počelo razvijati tržište uloga obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava bila je sve veća i njen status se mijenjao. Tržište je znatno utjecalo da takva gospodarstva postaju sve više tržišno a manje naturalno orijentirano što je bilo značajno u povijesti, a pridonijelo je i razvoju računovodstva što je iz godine u godinu donosilo sve veće obveze koje je jedno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo trebalo ispunjavati kako bi funkcioniralo i razvijalo se (Defilippis, 1993).

Cilj ovog rada je pomoću stručne literature te prema stranicama državnih službi prikazati stanje i mogućnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Prikazati važnost računovodstvenih obveza koje je nositelj gospodarstva dužan evidentirati te porezne obveze obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

2. MATERIJAL I METODE

Tijekom pisanja rada korištena je znanstvena i stručna literatura te referentne internet stranice koje obrađuju područje vezano uz računovodstvo i porezne obveze obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Pri pisanju ovog završnog rada korištene su standardne metode, analize, sinteze, indukcije, dedukcije te komparacije podataka.

Dostupna literatura i internet izvori su analizirani te je načinjena sinteza informacija. Analiza je pojam osnovnih metoda saznanja. Predstavlja raščlanjivanje složenih misli na jednostavnije, drugim riječima, rastavljanje neke cjeline na jednostavnije dijelove.

Sinteza označava pojam povezivanja dva ili više elemenata u jednu cjelinu. Pojam sinteze nerazdvojivo je povezan suprotnim pojmom, odnosno analizom.

Metoda komparacije ili drugim riječima uspoređivanja u jeziku znanosti predstavlja sredstvo kojim se ističe ili pojačava neko svojstvo, stanje ili djelovanje pojedinih elemenata.

3. OBITELJSKO-POLJOPRIVREDNO-GOSPODARSTVO

Defilippis (1993.) u svom radu piše da su tri osnovne sastavnice koje čine obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo a to su gospodarstvo u užem smislu, posjed i obitelj odnosno kućanstvo na tom posjedu.

Kao prva i osnovna sastavnica navodi se obitelj koja je određena kao društvena zajednica u kojoj se obavljaju aktivnosti koje su neophodne za opstanak te cjeline. Obitelj je određena takvim odnosima da se u njoj jedan član uvijek ističe, odnosno predstavlja glavu obitelji. Osoba koja je istaknuta brine da u obitelji vladaju odnosi koji će doprinijeti opstanku svih članova i razvoju zajednice, zatim organizira i upravlja obiteljskom situacijom i poslovima, te predstavlja svoju obitelj i gospodarstvo vanjskom svijetu.

Druga stavka je posjed, odnosno dio zemljišta koji je u vlasništvu obitelji. Posjed je uglavnom imovina koja se nasljeđuje kao obiteljska baština. Njegova veličina se uglavnom proširuje uzimanjem drugog zemljišta u zakup čime se uvećava i proizvodna osnova na tom gospodarstvu. U takvoj cjelini također svatko zna svoje mjesto, ono čime pridonosi i na koji način, kroz određene uloge i radne obveze.

Zadnja stavka prema Defilippisu (1993) je gospodarstvo u užem smislu što bi značilo da se ono sastoji s jedne strane od posjeda na kojemu se odvijaju aktivnosti i od sredstava potrebnih za izvođenje tih aktivnosti, a s druge strane onoga što upravlja tim gospodarstvom, obitelji ili kućanstva.

Prema zakonu o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (NN 29/2018), obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo definira se kao organizacijski oblik u kojemu poljoprivrednik, odnosno fizička osoba osniva i trajno se bavi poljoprivrednom djelatnošću te u vezi s njom povezane djelatnosti radi ostvarivanja dohotka kojeg zasniva na temelju svojih ili unajmljenih proizvodnih činitelja na teritoriju Republike Hrvatske, vlastitim radom, znanju i vještinama te uz pomoć članova kućanstva.

Osoba koja osniva obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, nositelj djelatnosti, fizička je osoba koja se u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih djelatnosti upisuje kao odgovorna osoba, predstavnik i upravitelj gospodarstva.

Članovi obiteljskog gospodarstva jesu punoljetne osobe i osobe koje su radno sposobne a članovi su obitelji ili kućanstva. Takve osobe mogu biti u bračnom odnosu, izvanbračnom, braća, sestre, bake i djedovi te bližnja ili daljnja rodbina s istim prebivalištem. Ako osobe na takvom gospodarstvu nemaju prebivalište na istoj adresi, odnosno pripadaju drugim kućanstvima one mogu osnovati zajedničko obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo na temelju ugovora u kojem svatko određuje svoja prava i obveze.

Zakonom o obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima određeno je da su ostvarivanje načela opće sigurnosti hrane i što racionalnije upotrebljavanje i očuvanje prirodnih resursa uz povećanje konkurentnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, te unapređenje socijalne, ekonomske, ekološke i društvene uloge, osnovni su ciljevi održivog razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava Republike Hrvatske.

Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu nalaže da je Upisnik poljoprivrednih gospodarstva predstavlja oblik registra koji je usmjeren ka ispunjenju načela pravne sigurnosti države prema pojedincu ili između pojedinca i treće osobe a uveden je je 2002. godine (NN 29/2018).

Upis u registar provodi APPRRR, drugim riječima to je Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju koja sadrži regionalne urede koji točno vode upise na temelju prebivališta nositelja.

Stavke koje sadrži upisnik su podaci o gospodarstvu, podaci o osobi koja se upisuje u registar kao odgovorna osoba i nositelj gospodarstva, lokaciju na kojoj se to gospodarstvo nalazi, svim gospodarskim zgradama koje se nalaze unutar i izvan navedene lokacije gospodarstva, podatke o korištenju zemljišta, o namjeri prodaje vlastitih poljoprivrednih proizvoda ili ako se radi o stoci.

3.1. Osnivanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Najvažnija stavka prilikom osnivanja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i upisivanje u Upisnik je jasno navođenje koji oblik gospodarstva se želi osnovati jer pojedino gospodarstvo može biti registrirano u različitim oblicima poput zadruga, trgovačkih društava ili oblik obrta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti a pravo upisa imaju sve pravne i fizičke osobe sa stalnim

prebivalištem na području Republike Hrvatske te fizičke i pravne osobe koje se nalaze unutar teritorija Europske unije čija je lokacija poljoprivrednog gospodarstva također na teritoriju Republike Hrvatske te uz posjedovanje sredstava za proizvodnju. Osnovna razlika između navedenih oblika je u evidencijama koje se provode na tim gospodarstvima, zatim propisima i pozicijama odgovornosti nositelja.

Nakon upisa obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u Upisnik dobiva se rješenje koje dodjeljuje MIBPIG, drugim riječima to je jedinstveni matični identifikacijski broj poljoprivrednog gospodarstva koji je neizostavan dio svakog upisnika, registra ili evidencije koje vodi Ministarstvo ili neka druga nadležna ustanova.

Uvjeti koji se postavljaju prilikom osnivanja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva je posjedovanje sredstava za rad, odnosno proizvodnih resursa u koji spadaju ovisno o vrsti proizvodnje, zemljište, osnovne i pomoćne zgrade, nastambe za životinje, trajni nasadi, potrebna mehanizacija, skladišta za čuvanje, preradu i pakiranje proizvoda, posebne zgrade za prodaju proizvoda, potrebni alati ako se radi o stočarskoj proizvodnji ili proizvodnji na području bilinogojstva, zatim stručno znanje i vještine za pojedine djelatnosti.

3.2. Broj OPG-a u Republici Hrvatskoj i Osječko-baranjskoj županiji

Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednika zabilježeno je da je ukupan broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva 2020. godine u Republici Hrvatskoj 154.679 od čega je ukupno 46 618 nositelja gospodarstva ženskog spola, a 108.061 u vlasništvu osoba muškog spola.

U Osječko-baranjskoj županiji ukupan broj registriranih obiteljskih gospodarstava 2020. godine iznosi 11.360 od čega su 3.192 nositelji ženskog spola, a 8.168 nositelji muškog spola.

Godine 2018. broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj iznosio je 162.248 od čega je 49.286 bilo u vlasništvu osoba ženskog spola, a 112.962 nositelja gospodarstva muškog spola. U Osječko-baranjskoj županiji 2018.godine ukupan broj iznosio je 11.933 od čega je 3.394 nositelja ženskog spola, a 8.539 nositelja muškog spola. Usporedbom od 2018. do 2020.godine broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj je opao. APPRRR.

4. RAČUNOVODSTVENE OBVEZE OBITELJSKIH POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA

Računovodstvo je aktivnost kojom svako poduzeće, obrt ili obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo započinje djelovati, općenito gledano, vještina opisivanja, mjerenja i tumačenja ekonomskih aktivnosti a u raznim se literaturama različito definira, najčešće prema onome što je tom autoru najbitnije, odnosno ono što on želi naglasiti kao bitnu značajku računovodstva.

S toga prema Međunarodnim revizijskim standardima „Računovodstveni sustav može se definirati kao skup zadataka unutar subjekta kojima se procesiraju određene transakcije zasnovane na financijskim evidencijama. Takav sustav treba priznavati, obračunavati, razvrstavati, objavlјivati, sažimati i izvješćivati o tim transakcijama“.

S druge strane Crnković i Martinović (1999) prema „AICAPA definira računovodstvo kao čin bilježenja, razvrstavanja i sumiranja transakcija i događaja u novčanim jedinicama koje su barem djelomično financijskog karaktera, s tumačenjem dobivenih rezultata“.

4.1. Prijava u registar poreznih obveza

Prijavu u registar poreznih obveza obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo treba izvršiti kada njegovo poslovanje dođe do granice kada njegov ukupni godišnji primitak od poljoprivredne djelatnosti, prodaje vlastitih proizvoda u neprerađenom stanju pređe iznos od 80.500,00 kuna godišnje.

Primici predstavljaju sve stvari, novac, materijalna prava i usluge koja su nositelju obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva pritekla tijekom jedne kalendarske godine odnosno od 01.01. do 31.12 primjenom načela blagajne.

Načelo blagajne nalaže da se svi primici bilježe nakon što su naplaćeni, odnosno izdaci nakon što su plaćeni.

Izuzetak su primici koji su pristigli kao državne pomoći, poticaji i potpore za nabavu sredstava za rad odnosno dugotrajne imovine gdje se ne primjenjuje načelo blagajne već se takav primitak bilježi u obliku obračunane amortizacije dugotrajne imovine nabavljene iz tih sredstava

4.2. Poslovne knjige

Proces evidentiranja kroz poslovne knjige nekog poduzeća vodi se kroz proces knjigovodstva. Knjigovodstvo je dakle bilježenje nastalih poslovnih promjena u financijskom smislu koje se temelji na vjerodostojnoj dokumentaciji.

U poslovanju postoji jednostavno i dvostavno ili dvojno knjigovodstvo. Razlika između ova dva knjigovodstva je u evidentiranju nastalih promjena. U dvostavnom se knjigovodstvu nastale poslovne promjene bilježe dva puta, odnosno na dva različita računa ili konta glavne knjige računa. Jednostavno knjigovodstvo djeluje na način da nastale poslovne promjene bilježi samo na jednoj stavci, evidentira samo dio poslovnih događaja koje se upisuju kronološkim redom i vremenskim slijedom poslovne knjige.

Svako poduzeće dužno je voditi knjigovodstvo te je ono neizostavan dio i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim zanimanjima koja su se prijavila u sustav PDV-a da će voditi poslovne knjige, udruge i ostale neprofitne organizacije ako nakon tri godine svog poslovanja nisu ostvarili promet ili imovinu veću od 230.000,00 kuna primjenjuju jednostavno knjigovodstvo.

Poslovne knjige jednostavnog knjigovodstva a koje je nositelj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva dužan voditi propisane su Zakonom i Pravilnikom o porezu na dohodak a one su knjiga primitaka i izdataka, popis dugotrajne imovine, knjiga prometa, evidencija o tražbinama i obavezama, knjiga ulaznih i izlaznih računa u slučaju ulaska u sustav PDV-a.

4.2.1. *Knjiga primitaka i izdataka*

Knjiga primitaka i izdataka je obrazac KPI i predstavlja pregled svih ukupnih primitaka i izdataka koji su nastali tijekom jedne godine, odnosno poreznog razdoblja koji se bilježe prema datumima nastanka.

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBEZNIKU														
1. NAZIV DJELATNOSTI										ŠIFRA DJELATNOSTI				
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI														
3. ADRESA PREBIVALIŠTA /UOBIČAJENOG BORAVIŠTA														
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI														
II. PODACI O PRIMICIMA														
R. BR.	NADNEVAK PRIMITKA / IZDATKA	BROJ TEMELJICE	OPIS ISPRAVA	PRIMICI			PDV U PRIMICIMA	UKUPNI PRIMICI	IZDACI			PDV U IZDACIMA	IZDACI IZ ČL. 33. ST. 1. T. 1. I.5.	UKUPNO DOPUŠTENI IZDACI
				U GOTOVINI	NA ŽIRO - RAČUN	U NARAVI			U GOTOVINI	PUTEM ŽIRO - RAČUNA	U NARAVI			
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (5+6+7-8)	10	11	12	13	14	15 (10+11+12-13-14)

Slika 1. Obrazac KPI. Knjiga primitaka i izdataka.

Izvor: <https://www.porezna-uprava.hr>

Slika prikazuje osnovne dijelove obrasca u koji spadaju opći podaci o poreznom obvezniku i podaci o primicima.

4.2.2. Popis dugotrajne imovine

Popis dugotrajne imovine služi za utvrđivanje otpisa, odnosno amortizacije dugotrajne, drugim riječima osnovne imovine što znači da nabavna cijena te imovine prelazi svotu od 3.500,00 kuna i ako je njen vijek trajanja duži od godinu dana. Uspostavlja u ovom slučaju prilikom stjecanja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, a njegova evidencija bilježi se tijekom cijelog razdoblja obavljanja djelatnosti, do otuđenja ili likvidacije djelatnosti.

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31.12.____. GODINE

I. OPĆI PODACI O POREZONOM OBVEZNIKU										
1. NAZIV DJELATNOSTI										
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI										
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORA VIŠTA										
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI										
II. PODACI O DUGOTRAJNOJ IMOVINI										
R. BR.	NAZIV STVARI ILI PRAVA	ISPRAVA BROJ/ NADNEVAK	NABAVNA VRIJEDNOST	KNJIGOV. VRIJEDNOST	VIJEK TRAJANJA	STOPA OTPISA	IZNOS OTPISA	KNJIGOVOD. VRIJEDN. STVARI ILI PRAVA NA KRAJU GODINE	AOP OZNAKA DUG. IM. ¹	DATUM OTUĐENJA DUGOTRAJNE IMOVINE
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Slika 2. Popis dugotrajne imovine- Obrazac DI.

Izvor: <https://www.hok.hr>

Slika prikazuje obrazac dugotrajne imovine (DI obrazac) čiji su osnovni dijelovi opći podaci o poreznom obvezniku, te podaci o dugotrajnoj imovini u koju spadaju redni broj imovine, naziv stvari ili prava, datum nabave ili ulaganja u stvari ili prava i broj isprave, nabavna vrijednost ili troškovi proizvodnje navedene stvari ili prava, knjigovodstvena vrijednost koja se prenosi iz popisa prethodne godine, vijek trajanja dugotrajne imovine prema skupini u koju je imovina razvrstana sukladno Zakonu o porezu na dobit, stopa amortizacije, svota opisa koja se dobije tako da se nabavna vrijednost pomnoži sa stopom amortizacije i podijeli sa 100, knjigovodstvena vrijednost na kraju kalendarske godine koja se dobije da se od knjigovodstvene vrijednosti oduzme iznos otpisa, AOP oznaka ovisno o vrsti dugotrajne imovine i datum otuđenja dugotrajne imovine.

Ako se u nekom slučaju unosi vrijednost ulaganja imovine koja nema odgovarajućih vrijednosnih isprava tada se vrijednost te imovine određuje prema vrijednosti na tržištu. Popis dugotrajne imovine obavezno je sastavljati za svaku kalendarsku godinu a njeno zaključno stanje završava se sa datumom 31. prosinca.

4.2.3. Knjiga prometa

Knjiga prometa je poslovna knjiga u kojoj se vode evidencije od primitaka u gotovini i čekovima koji su nastali tijekom poslovanja toga dana. Bitno je da se takvi primici evidentiraju na kraju radnog dana ili prije početka idućega dana. Ako se tijekom nastanka poslovnih promjena podaci o dnevnom gotovinskom prometu bilježe u knjizi primitaka i izdataka tada ih nije potrebno bilježiti i u knjigu prometa. U slučaju da se obavljanje određene djelatnosti odvija na više različitih mjesta tada se knjiga prometa vodi za svako prodajno mjesto.

Obrazac KPR

KNJIGA PROMETA

I. OPĆI PODACI O POREZONOM OBVEZNIKU						
1. NAZIV DJELATNOSTI					ŠIFRA DJELATNOSTI	
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA / NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA						
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI						
II. PODACI O POSLOVNOJ JEDINICI						
1. NAZIV						
2. ADRESA						
R. BR.	NADNEVAK	BROJ TEMELJNICE	OPIS ISPRAVA O PRIMICIMA U GOTOVINI	IZNOS NAPLAĆEN U GOTOVINI / ČEKOVIMA	IZNOS NAPLAĆEN BEZGOTOVINSKIM PUTEM	UKUPNO NAPLAĆENI IZNOS
1	2	3	4	5	6	7 (5+6)

Slika 3. Obrazac knjige prometa.

Izvor: <https://www.hok.hr>

Podaci koji se upisuju u knjigu prometa su opći podaci o poslovanju te podaci kao što su redni broj, datum ostvarivanja primitka, broj temeljnica, opis isprava o primicima u gotovini, iznos koji je naplaćen u gotovini i čekovima, iznos koji je naplaćen bezgotovinskim putem te ukupan iznos. Kada se utvrdi ukupan broj iznosa naplaćenog u gotovini ili čekovima tada se upisuje u peti stupac knjige primitaka i izdataka.

Knjigu prometa nisu obavezni voditi djelatnici koji nisu obveznici poreza na dohodak ili osobe koje nisu obveznici poreza na dodanu vrijednost a svoju djelatnost, odnosno prodaju ne obavljaju na više prodajnih mjesta.

4.2.5. Evidencija o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda

Takvu evidenciju dužni su voditi svi poljoprivredni proizvođači bez obzira vode li ili ne evidenciju prema poreznim propisima. Prema Pravilniku o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda (NN 76/2014) proizvođači svoje proizvode mogu prodavati kupcu odnosno otkupljivaču ili krajnjem potrošaču.

Otkupljivač je osoba koja otkupljuje proizvode od proizvođača s namjerom da je upotrijebi u svom poslovanju kao prerađene proizvode ili u krajnjem slučaju da je preproda krajnjem potrošaču. Takva prodaja, prodaja na veliko može biti organizirana na obiteljskom gospodarstvu tog potrošača, na mjestu po dogovoru između proizvođača i otkupljivača te na tržnicama na veliko. Nakon ugovorene prodaje proizvođač je dužan otkupljivaču ispostaviti otpremnicu ili račun o prodaji odnosno otkupu poljoprivrednih proizvoda sukladno sa pravilnikom o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda ako je obveznik vođenja poslovnih knjiga. U slučaju da nositelj gospodarstva nije obveznik vođenja poslovnih knjiga tada je otkupljivač dužan ispisati otkupni blok odnosno primku i evidentirati je u svoje poslovne knjige, a proizvođač je dužan evidentirati prodaju na veliko.

U slučaju da proizvođač svoje proizvode prodaje krajnjem potrošaču tada je takva prodaja izravna a mogućnosti koje nudi su izravna prodaja na tržnicama na malo, izvan tržnica na malo, na štandovima ispred trgovačkih centara ili sličnih ustanova, prodaja putem automata, dostavom do potrošača, prodaja putem medija te prodaja na vlastitom posjedu, odnosno lokaciji na kojoj je obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo registrirano.

Ukoliko je prodaja neke robe zabranjena posebnim propisom tada njen otkup nije moguć. Prilikom prodaje na malo proizvođač je obavezan uz sebe imati iskaznicu kojom potvrđuje da je upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava te potrebne dokumente ovisno o vrsti robe koju prodaje.

Prilikom evidentiranja prodaje na malo proizvođač je obavezan unijeti opće podatke o prodaji koji podrazumijevaju datum prodaje, vrsti i količini proizvoda koji su prodani.

4.3. Potpore obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima

4.3.1. Izravne potpore

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju navodi da je svrha ovakvih potpora očuvati i poticati da se poljoprivredna djelatnost dugotrajno nastavlja. Potpore se dodjeljuju u svrhu održanja proizvodnje poljoprivrednih prehrambenih proizvoda kao i za nabavku i uzgoj stoke, te održavanje poljoprivrednog zemljišta pogodnog za daljnju proizvodnju ili upotrebu u svrhu ispaše.

Kako bi nositelj nekog gospodarstva koji se bavi proizvodnjom na području ratarskih proizvoda ostvario izravne potpore, neophodno je da je upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, a poljoprivredno zemljište koje se obrađuje, odnosno na koje se stječe potpora treba biti upisano u sustav AKORD. Radi li se o stočarskoj proizvodnji tada sva stoka mora biti evidentirana u Jedinstveni registar domaćih životinja.

Poljoprivrednici koji se prijavljuju za izravne potpore moraju poštovati niz pravila koje se određuju Pravilnikom o provedbi izravne potpore i IAKS mjera (integrirani administrativni i kontrolni sustav) ruralnog razvoja.

Države, članice Europske unije odgovorne su za isplatu potpora poljoprivrednicima u svojoj zemlji koje se odvijaju putem integriranog administrativnog i kontrolnog sustava (IAKS). IAKS je glavni element sustava koji upravlja plaćanjima, a takvim sustavom osigurava se ispravno izvršavanje transakcija potpora koje se isplaćuju po broju hektara i broju stoke, kontrolira moguće nepravilnosti, osigurava povrat potpora ako su stečene putem neopravdanih razloga te pomaže poljoprivrednicima da ispravno podnesu zahtjeve za potpore.

Postupak integriranog administrativnog i kontrolnog sustava započinje tako da nositelj gospodarstva elektroničkim putem podnese zahtjev za potporu dohotku. Kako bi se pravilno izveo postupak zahtjeva, nacionalne uprave osiguravaju da podnositelji zahtjeva imaju priliku provjeriti, nadopuniti ili ispraviti svoje podatke kako se ne bi dogodila greška tijekom isplate. Zatim nacionalne uprave provjeravaju ispunjavaju li poljoprivrednici sve uvjete za isplatu potpore putem administrativnih provjera na temelju podataka koji su se izvršili na terenu uzorka poljoprivrednika. Utvrdom svih ispravnosti nakon kontrole dobivenih podataka isplaćuju se

potpore poljoprivrednicima. Ažuriranjem podataka iz tekuće godine utvrđuju se zahtjevi za stjecanje potpora sljedeće godine.

4.3.2. Potpore mladim poljoprivrednicima

Ovakav tip potpora temelji se na Programu ruralnog razvoja a glavni cilj je održavanje demografske stabilnosti u ruralnim područjima na način da se zadrže mladi poljoprivredni na području Republike Hrvatske.

Potpore za mlade poljoprivrednike mogu ostvariti osobe između životne dobi od 18 do 40 godina koje imaju odgovarajuća profesionalna znanja i vještine na području poljoprivrede. Osobe koje ostvaruju potpore trebaju biti prvi put registrirane kao nositelji poljoprivrednog gospodarstva i ne duže od dvije godine prije podnošenja zahtjeva.

Troškovi koji dolaze u obzir prilikom ostvarivanja potpore moraju biti uloženi za nabavku i održanje stoke, kupnju sjemena ili sadnog materijala, kupnju ili građenje i opremanje zaštićenih prostora, osnovnih i pomoćnih gospodarskih zgrada, za izradu unutarnje i vanjske infrastrukture koja će pripomoći proizvodnji u sklopu poljoprivrednog gospodarstva, zatim troškovi koji odlaze u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i prerade, troškovi za nabavu novog ili rekonstruiranje postojećeg nasada, održavanje i poboljšanja kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje, za građenje i opremanje objekata u kojima će se odvijati prodaja i prezentiranje vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove koje odlaze na promidžbu tih proizvoda te kupnju ili zakup mehanizacije, opreme i alata koji će doprinijeti poljoprivrednoj proizvodnji.

Iznos potpore za mlade poljoprivrednike do 100% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova je 50.000,00 eura po korisniku.

4.3.3. Potpore malim poljoprivrednim gospodarstvima

Malim poljoprivrednim gospodarstvima smatraju se sva gospodarstva čija je ekonomska vrijednost, drugim riječima vrijednost posjeda sadržana u iznosu od 2.000,00 do 7.999,00 eura.

Kod takvih gospodarstava sve ono što se smatra mogućim troškovima kako bi se opravdala potpora trebali bi biti raspoređeni na kupnju stoke, za opremanje, kupnju ili gradnju nastambi za uzdržavanje nabavljene stoke te ostalih pomoćnih zgrada. Ako se nositelj gospodarstva bavi proizvodnjom nekog prehrambenog proizvoda tada bi troškovi trebali odlaziti na podizanje novih ili rekonstrukciju postojećih nasada, poboljšanje kvalitete zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje, troškovi koji odlaze za građenje i opremanje prostora u kojima bi se odvijala prodaja i prezentiranje vlastitih proizvedenih proizvoda te pakiranje i promidžbu. Ono što se još ubraja u prihvatljive troškove na gospodarstvu je i kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta, mehanizacije, odgovarajućih priključaka za mehanizaciju i svog potrebnog alata kako bi proizvodnja opstala.

Iznos potpore za razvoj malih gospodarstava iznosi do 100% ukupnih prihvatljivih troškova 15.000 eura po podnositelju zahtjeva.

4.4. Porezni aspekti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava

Porezi su obvezna davanja koje država uzima od osoba i poduzeća sa svrhom financiranja javnih rashoda. Drugim riječima, društvo je obvezno plaćati dio svojih prihoda državi kako bi mu ona zauzvrat osigurala javne usluge koje se odnose na javnu i zdravstvenu sigurnost, odnosno zaštitu, obrazovanje, brigu za starije i nemoćne, te siromašne članove društva. Dakle, porezi su obvezna davanja, a za plaćene poreze nema trenutne izravne protuusluge.

4.4.1. Porez na dohodak

Nositelji obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava do određenog iznosa primitaka mogu birati način plaćanja poreza na dohodak, pa tako nositelji koji ostvaruju primitke ispod 80.500,00 kuna nisu obavezni plaćati porez na dohodak. Porez na dohodak utvrđuje se kao razlika između primitaka i izdataka na osnovi podataka iz poslovnih knjiga koji su nastali u istom poreznom razdoblju a temeljem načela blagajne.

Od 80.501,00 kunu porez na dohodak može plaćati u paušalnom iznosu. U takvom sustavu plaćanja evidencije se vode samo u knjizi prometa gdje se upisuje ukupan dnevni promet

gotovinski i negotovinski koji se dnevno ažurira. Također obavezan je da se u roku od osam dana od početka i kraja obavljanja djelatnosti prema lokaciji svog prebivališta prijavi u nadležnu poreznu upravu kao porezni obveznik.

Nadalje primitak iznad 149.500,00 kuna dohodak se određuje putem evidencije iz poslovnih knjiga kao što su knjiga primitaka i izdataka, obrazac dugotrajne imovine i knjiga prometa za naplatu u gotovini.

Primici obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koji prelaze iznos novca od 230.000,00 kuna obavezan je ulaz u sustav PDV-a od 01. siječnja sljedeće godine. Obavezno vođenje evidencije knjiga ulaznih računa i izlaznih računa. Knjiga ulaznih računa omogućuje direktno bilježenje ulaznih računa u knjige za robu i usluge, za dane predujmove, uvezena dobra, za usluge inozemnog partnera ili donosom proknjiženih ulaznih računa iz Financijskog poslovanja.

4.4.2. Porez na dobit

Ulazak obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u sustav poreza na dobit može biti dobrovoljno, odnosno ako nositelj gospodarstva želi plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak. Zakonska obveza nositelja gospodarstva je pismeno izvješće nadležnoj ispostavi Porezne uprave do kraja tekuće, a najkasnije dvadeset dana po isteku poreznog razdoblja u kojoj treba biti ispunjen uvjet da je u prethodnom poreznom razdoblju ostvaren ukupni primitak veći od 7.500.000,00 kuna. Porez na dobit plaća se na utvrđenu poreznu osnovicu, razlikom prihoda i rashoda prije obračuna poreza, uvećana ili umanjena prema odredbama zakona. Ako prihodi iznose 7.500.000,00 kuna tada stopa poreza iznosi 12%, ako su prihodi jednaki ili veći od 7.500.000,01 kuna, tada stopa poreza iznosi 18%. Kada nositelj gospodarstva postane obveznik poreza na dohodak njegove obveze su da ostane u sustavu u roku od tri godine, opravdanim slučajem može i kraće, zatim mijenja se način vođenja knjigovodstva, prelazak na dvojno knjigovodstvo. Nositelj gospodarstva može si isplaćivati poduzetničku plaću, a bez obzira isplaćuje li ju ili ne, doprinose plaća na osnovicu poduzetničke plaće. Akontacija, odnosno novčani iznos koji pri sklapanju ugovora ili u tijeku njegova ispunjenja kupac ili jedna ugovorna stranka plaća unaprijed ili daje na račun svoje ugovorne obveze drugoj stranci da bi se olakšalo ispunjenje njezine obveze, plaća se u prvoj godini u iznosu predujma poreza na dohodak koji je

utvrđen na temelju porezne prijave za godinu u kojoj je zahtjev podnesen. Izdaju se računi, porez na dobit i porez na dodanu vrijednost plaćaju se prema izdanim i primljenim računima bez obzira jesu li naplaćeni ili plaćeni, osim ako porezni obveznik nije odabrao plaćanje poreza na dodanu vrijednost prema naplaćenim naknadama, a može ako je vrijednost isporuka ispod 7.500.000,00 kuna. Nositelj gospodarstva, odnosno obveznik poreza na dobit dužan je podnesti godišnju prijavu poreza na dobit koju obavlja pomoću obrasca PD, poreza na dobit i obrasca GFI, godišnji financijski izvještaj, te se dostavljaju financijska izvješća kao što su bilanca i račun dobiti i gubitka. Rok predaje je najkasnije do četiri mjeseca nakon isteka razdoblja to jest do 30.04. za koje se utvrđuje porez na dobit.

5. ZAKLJUČAK

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo kao organizacijski oblik poslovanja u kojemu je jedna osoba određena kao nositelj, odnosno osoba koja snosi odgovornost u pogledu poslovanja funkcionira uglavnom na isti način od svog postanka pa do danas, ono što se promijenilo je način poslovanja a cilj je i dalje isti. Cilj svakog gospodarstva je obavljanje poljoprivredne djelatnosti u svrhu ostvarivanja dohotka i opstanka zajednice, odnosno kućanstva na tom posjedu.

Promjene koje su se dogodile a znatno su vidljive uzrokovane su nastankom i razvojem tržišta gdje se poslovanje odnosno način trgovanja promijenio iz naturalnog u tržišno orijentirano poslovanje što bi značilo da sada gospodarstva više ne obavljaju robnu razmjenu već posluju u vrijednostima koje su izražene u novcu. Poslovanje novcem prouzročilo je da se poslovne promjene počnu zapisivati za što je potrebno imati odgovarajuće isprave to jest poslovne knjige. Ugrubo rečeno javila se potreba za računovodstvom.

Računovodstvo je kao što je spomenuto u radu vještina opisivanja, mjerenja i tumačenja ekonomskih aktivnosti. Računovodstvo je velik pojam za aktivnosti koje je obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo dužno voditi ali svakako obuhvaća računovodstvene obveze. S toga kada se obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo kao takvo uspješno upiše u Upisnik poljoprivrednika prihvaća i dužan je voditi zakonom propisane obveze.

Ono što je dužno neko gospodarstvo nakon godine poslovanja je prema ostvarivanju svojih prihoda pregledati smatra li se on obveznikom plaćanja poreza na dohodak ili ne. Ne prekoračuje li iznos od 80.500,00 kuna od prodaje vlastitih neprerađenih proizvoda tada nositelj gospodarstva nije obveznik poreza na dohodak, u slučaju da je iznos prihoda veći od navedenog tada se nositelj smatra obveznikom poreza na dohodak i dužan je prijaviti se u nadležnu poreznu upravu te uz odgovarajuće knjigovodstvene isprave voditi evidenciju o svom poslovanju.

Sve evidencije vode se putem procesa knjigovodstva koje je određeno poslovnim knjigama a njegovo vođenje ovisi o načinu poslovanja to jest veličini prodajnog mjesta, količini i vrsti prodane robe.

Da bi se ostvario ikakav način poslovanja i količina proizvedenih dobara veliku ulogu u takvim aktivnostima imaju potpore poljoprivrednicima. Potpore služe prvenstveno kako bi se potaknulo

poljoprivrednike da opstanu i nastave se razvijati te kako bi se zadržalo stanovništvo unutar Republike Hrvatske. Svaka potpora ima svoj cilj s toga ih razlikujemo na više razina koje se odnose na poljoprivrednike ali ono što ostaje zajedničko svim potporama su elementi na koje se one odnose i što podržavaju, drugim riječima što odobravaju kao ulaganje u poljoprivrednu djelatnost.

6. POPIS LITERATURE

1. Defilippis, J. (1993): Obiteljska gospodarstva Hrvatske. AGM, Zagreb.
2. Crnković, L., Martinović, J. (1999): Financijsko računovodstvo. Ekonomski fakultet Osijek. Osijek
3. Ranogajec, Lj. (2009): Računovodstvo u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek. (92 stranice).
4. Ministarstvo poljoprivrede, praktični vodič kroz porezni sustav za obiteljska poljoprivredna gospodarstva (22.07.2021.)
5. Agroklub <https://www.agroklub.com/poljoprivredne-vijesti/osnivanje-opg-a-i-upisnik-poljoprivrednih-gospodarstava/37105/> (22.07.2021.)
6. Zakon o poljoprivrednom gospodarstvu https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_29_585.html (17.07. 2021., 22.07.2021.)
7. Ministarstvo poljoprivrede <https://poljoprivreda.gov.hr/> (17.07.2021., 22.07.2021.)
8. Jednostavno knjigovodstvo <https://rada.hr/jednostavno-knjigovodstvo-obrta/> (23.07.2021.)
9. Porezna uprava, knjiga primitaka i izdataka https://www.porezna-uprava.hr/HR_obraci/Documents/POREZ%20NA%20DOHODAK/KPI.pdf (23.07.2021.)

10. Popis dugotrajne imovine, hrvatsko gospodarstvo i savjetovanje <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obraci-za-poslovanje-obrta/popis-dugotrajne-imovine-obrazac-di> (23.07.2021.)
11. Načelo blagajne
http://infos.hok.hr/faq/e_racunovodstvo/e1_vodenje_poslovnih_knjiga/nacelo_blagajne_pri_vodenju_poslovnih_knjiga_obrta (23.07.2021.)
12. Porezi http://www.ijf.hr/porezni_vodic/1-07/1.pdf (11.09.2021.)
13. Zakon o porezu na dohodak https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_01_1_1.html (23.07.2021.)
14. Knjiga prometa <https://plaviured.hr/knjiga-prometa-u-pausalnom-obrtu/> (23.07.2021)
15. Evidencija o tražbinama i obvezama <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/obraci-za-poslovanje-obrta/evidencija-o-trazbinama-i-obvezama-obrazac>
16. Izravne potpore <https://www.aprrr.hr/izravne-potpore/> (24.07.2021.)
17. Integrirani administrativni i kontrolni sustav https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/financing-cap/financial-assurance/managing-payments_hr#iacsprocess (24.07.2021.)
18. Metoda analize <https://bs.wikipedia.org/wiki/Analiza> (11.09.2021.)
19. Metoda sinteze <https://bs.wikipedia.org/wiki/Sinteza> (11.09.2021.)
20. Metoda indukcije <https://hr.wikipedia.org/wiki/Indukcija> (11.09.2021.)
21. Metoda dedukcije <https://hr.wikipedia.org/wiki/Dedukcija> (11.09.2021.)
22. Metoda komparacije <https://sh.wikipedia.org/wiki/Komparacija> (11.09.2021.)

23. Porez na dobit

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/poljoprivredna_politika/Poljoprivredna_politika/Vodic_Porezni-sustav_OPG2020.pdf (11.09.2021.)

24. Akontacija <https://www.zicer.hr/Poduzetnicki-pojmovnik/Akontacija> (11.09.2021.)